

„*Pro tempore* navršava 15 godina“

Da, pred vama je četrnaesti broj časopisa *Pro tempore* u petnaest godina izlaženja, od 2004. godine kada ga je kao glavni urednik vodio Ivan Dujmić. Namjera ovogodišnjega, četrnaestoga broja časopisa bila je dati suvremen, inovativan i (možda nekima barem donekle) drugačiji pristup našim dvjema glavnim temama. U ovom se broju bavimo povijesnim kontroverzama i odnosom historiografije i književnosti, želeći pokazati raznovrsnost pristupa i perspektiva, potaknuti mislima i pristupima Haydena Whitea (1928.– 2018.), kojemu na taj način nastojimo odati i počast.

Historijska znanost obiluje različitim kontroverznim temama; neke od njih se mogu smatrati kontroverznima jer dugoročno okupiraju povjesničare u angažiranim raspravama na raznim znanstvenim manifestacijama, dok se određenim temama daje prostora u javnim raspravama – smatrajući ih često pitanjima od nacionalne ili državne važnosti. Unatoč činjenici da se u posljednim desetljećima uvriježio strukturalistički i problemski pristup povijesti kojim se promjene promatraju kao transformacijski fenomeni, postupno, ipak ne nestaju narativi o određenim lomovima, prijelomnicama i prekretnicama, pospiješeni u „doba velikih obljetnica“ koje je otvorila 2014. godina (100. obljetnicom početka Prvoga svjetskog rata). Jesu li pritom otvorene rasprave o nekim novim kontroverzama, na temelju novih znanstvenih rezultata ili je to doba ustvari doba povratka starih kontroverza? O tome treba dalje raspravljati. Uredništvo časopisa *Pro tempore* prigodno je izdvojilo neke obljetnice i/ ili prijelomnice iz 2018. i 2019. godine za koje smo smatrali da su relevantne i u istraživačkom smislu, ali da su i dalje aktualne. Među **Kontroverzama** se tako tematizira 1918. godina kao prijelomnica te s njome povezani raspad Austro-Ugarske Monarhije i

stogodišnjica nastanka Kraljevine SHS, ne samo iz političkih već kulturnih, socijalnih, intelektualnohistorijskih i drugih aspekata. Svojim priložima su pridonijeli: mag. educ. hist. Igor Krnjeta, Luka Biškup, Alen Obrazović, Valentina Kezić, mag. hist. Matea Bačko, mag. educ. hist. Ozren Loparić, Petar Plastić, Alen Okreša, Ivan Grkeš, Saša Vuković, Kristina Hlopec te Dominik Andreić. Mateo Gospić rubriku o raspadu Austro-Ugarske Monarhije otvara s prijevodom historiografski i dalje provokativnoga „kanonskog“ teksta povjesničara Lewisa Namiera.

Drugom rubrikom, **Historiografija i književnost**, željelo se ukazati na harmoniju, kontrast i polifoniju odnosa historijske znanosti i književnosti ili podsjetiti na ambivalentan odnos historiografije koja je nužno tekstualna (i literarna) i književnosti koja nužno nastaje u odnosu na vrijeme i nosi obilježja barem nekoga „režima“ vremenitosti. Raspon tema koje su ovom rubrikom obuhvaćene kreće se od staroga vijeka, antike sve do suvremenoga doba i pojave nekih drugih oblika književnosti, kao što je strip. Donose se tako radovi Ivana Smiljanića, mag. educ. hist. Danijele Jakubec, mag. educ. hist. Igora Krnjete, mag. hist. Dine Horvat te Lovra Stepanića.

Rubrika **Razno** sadrži izbor različitih vrsta priloga koje smo smatrali bitnima spomena, ali se svojom tematikom razlikuju od tema obrađenih u prijašnjim rubrikama. Tako donosimo priloge Andrije Banovića, mag. educ. hist. Igora Krnjete, Mateje Altić, Luciana Borića te Reinharta Kosellecka (u prijevodu Alena Obrazovića).

Nadovezujući se na otvaranje s rubrikom o kontroverzama, slijedi još jedna obljetnica koja ovdje otvara prostor za različita

dijaloška propitivanja unaprijed i unazad. **Povodom obljetnice smrti Vladana Desnice (1967.–2017.) i pokretanja Desničinih susreta (1989.–2019.)** posebna je rubrika posvećena osvrtima i esejima u kojima se suradnici i dugogodišnji sudionici *Desničinih susreta* prisjećaju upečatljivih trenutaka skupova ističući važnost komparativnoga, interdisciplinarnoga i multiperspektivnoga pristupa, ne samo za historijsku već i za društvene i humanističke znanosti općenito. Svojim su radovima tako pridonijeli: prof. dr. sc. Bojan Đorđević, dr. sc. Uroš Desnica, izv. prof. dr. sc. Marina Protrka-Štimec, prof. dr. sc. Zvonko Kovač te mag. hist. Đan Luka Topalović.

Časopis, kao i dosad, obiluje različitim rubrikama pa tako u **Istraživanjima** donosimo znanstvene i istraživačke studentske radove koji će biti, nadamo se, poticaj za daljnje studentske projekte i radove. Slično se željelo postići u **Esejima** gdje se određenoj tematici pristupa na isti, samo sažetiji način. Rubrika **Kritički osvrti** donosi prikaze i mišljenja samo o nekim od važnijih izdanja u zadnjih nekoliko godina, dok se u **Razgovorima** nalaze intervjui s istaknutim stranim i domaćim povjesničarima i stručnjacima. U **Prijevodima** se željelo objavom relevantnih priloga ukazati na važnost poznavanja i informiranja o strujanjima i mišljenjima u stranoj historiografiji. Rubrika **Necrologia** posvećena je nedavno preminulim povjesničarima te su im se na taj način, autori radova i članovi redakcije časopisa, željeli zahvaliti na njihovom životnom historiografskom radu kojim su zadužili svjetsku i hrvatsku historiografiju. Počast su tako svojim tekstovima željeli odati: Ivan Grkeš, asist. Filip Šimetin Šegvić, mag. hist. Tomislav Brandolica, prof. dr. sc. Damir Agičić, Petar Plastić, doc. dr. sc. Tomislav Galović te profesor emeritus Drago Roksandić.

Naposljetku bismo trebali zahvaliti svima koji su pridonijeli uspješnom izlasku časopisa te radu Redakcije časopisa *Pro tempore*. Ponajprije zahvaljujemo svim već spomenutim autorima tekstova, zatim profesorima s Odsjeka za povijest koji su nam pomagali svojim savjetima i prijedlozima, potom recenzentima, lektorima, prevoditeljima i dizajneru, koji su svojim radom neizmjereno utjecali na kvalitetu i izvedbu časopisa. Na kraju bismo željeli zahvaliti svima koji su nam omogućili izlazak četrnaestoga broja časopisa ponajprije Odsjeku za povijest Filozofskoga fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, njegovoj pročelnici doc. dr. sc. Zvezdani Sikirić-Assouline i zamjenici pročelnice prof. dr. sc. Zrinki Nikolić-Jakus. Sličnu smo podršku također dobili i od Centra za komparativnohistorijske i interkulturene studije odnosno voditelja centra prof. dr. sc. Hrvoja Petrića te profesora emeritusa Drage Roksandića.

Mihaela Marić

Pro Tempore

ČASOPIS STUDENATA POVIJESTI BROJ 14 2019.

Pro Tempore

ČASOPIS STUDENATA POVIJESTI BROJ 14 2019.

Pro Tempore

Časopis studenata povijesti,
godina XIV, broj 14, 2019.

Glavni i odgovorni urednik
Mihaela Marić

Zamjenik glavnog urednika
Saša Vuković

Uredništvo
Matea Altić, Ivan Grkeš, Marta Janković,
Mario Katić, Igor Krnjeta, Mihaela Marić,
Petar Plastić, Saša Vuković

Urednici pripravnici
Andrija Banović, Alen Obrazović,
Alen Okreša

Redakcija
Matea Altić, Andrija Banović, Ivan Grkeš,
Marta Janković, Mario Katić, Igor Krnjeta,
Mihaela Marić, Alen Obrazović, Alen Okreša,
Petar Plastić, Saša Vuković

Tajnik uredništva
Petar Plastić

Recenzenti
dr. sc. Miroslav Bertoša
dr. sc. Zrinka Blažević
dr. sc. Branimir Janković
Marko Lovrić
dr. sc. Jelena Marohnić
dr. sc. Josip Mihaljević
dr. sc. Jasmina Osterman
dr. sc. Martin Previšić
Filip Šimetin Šegvić, asist.
dr. sc. Ivica Šute

Lektura i korektura
Franka Belović, Danijel Blazsetin, Lucijan
Borić, Paula Bradić, Katarina Cukovečki,
Paula Fajt, Tanja Jelinić, Ivana Kovačić,
Ema Maglić, Mateja Papić, Borna Treska

Oblikovanje
Tomislav Vlanić

Prijevod s engleskog jezika
Mateo Gospić, Paula Fajt, Alen Obrazović

Izdavač
Klub studenata povijesti – ISHA Zagreb

Tisak
Tiskara Zelina d.d.

Naklada
Tiskano u 150 primjeraka

ISSN: 1334-8302

Tvrđnje i mišljenja u objavljenim radovima
izražavaju isključivo stavove i mišljenja
autora i ne predstavljaju nužno stavove i
mišljenja uredništva i izdavača

Izdavanje ovog časopisa financijski su
omogućili:

Odsjek za povijest Filozofskog fakulteta
Sveučilišta u Zagrebu

Centar za komparativnohistorijske i
interkulturne studije Filozofskog fakulteta
Sveučilišta u Zagrebu

Redakcija časopisa Pro tempore im iskreno
zahvaljuje na financijskoj podršci.

Časopis se ne naplaćuje.

Adresa uredništva
Klub studenata povijesti – ISHA Zagreb
(za: Uredništvo Pro tempore),
Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu,
Ivana Lučića 3, 10000 Zagreb

Kontakt
pt.urednistvo@gmail.com